

Starnutie horných a dolných močových ciest (a genitálu u muža)

Ján Breza

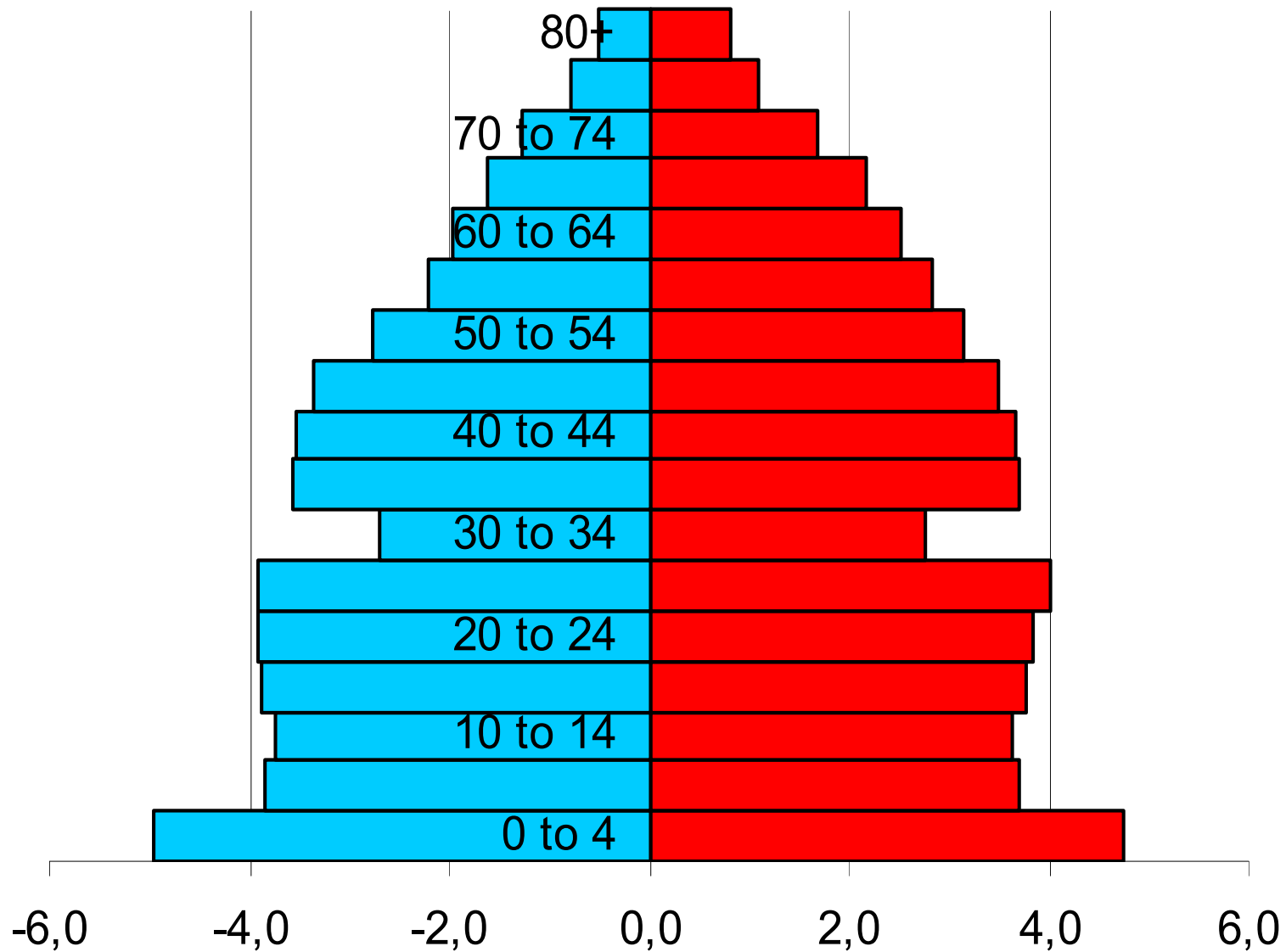
Urologická klinika Bratislava

PRIEMERNÝ VEK OBYVATEĽOV EURÓPY

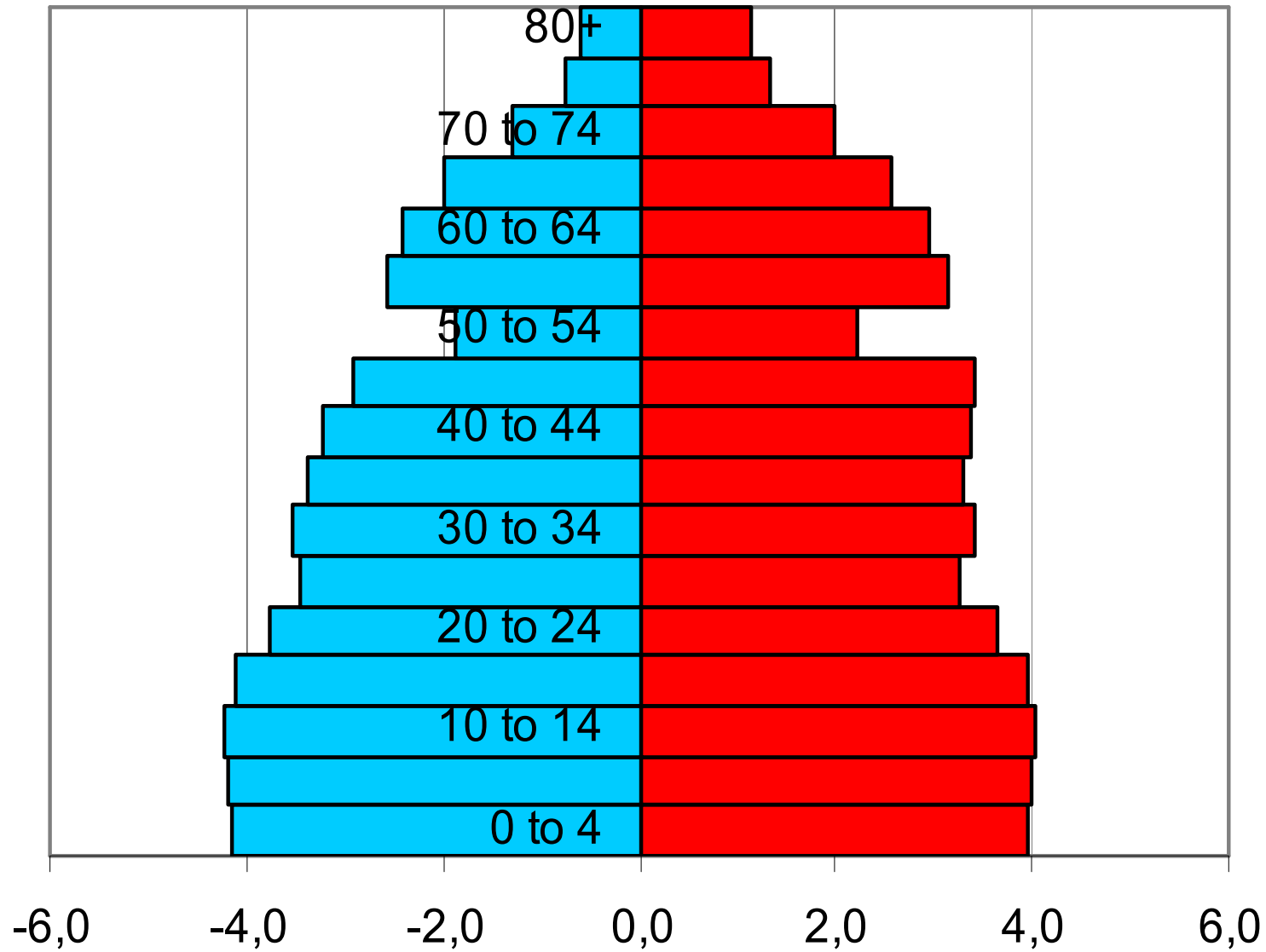
(Ženevský manifest, 1998)

	muži	ženy
1950	45,1	47,8
2000	63,7	67,8
2050	74,4	79,3

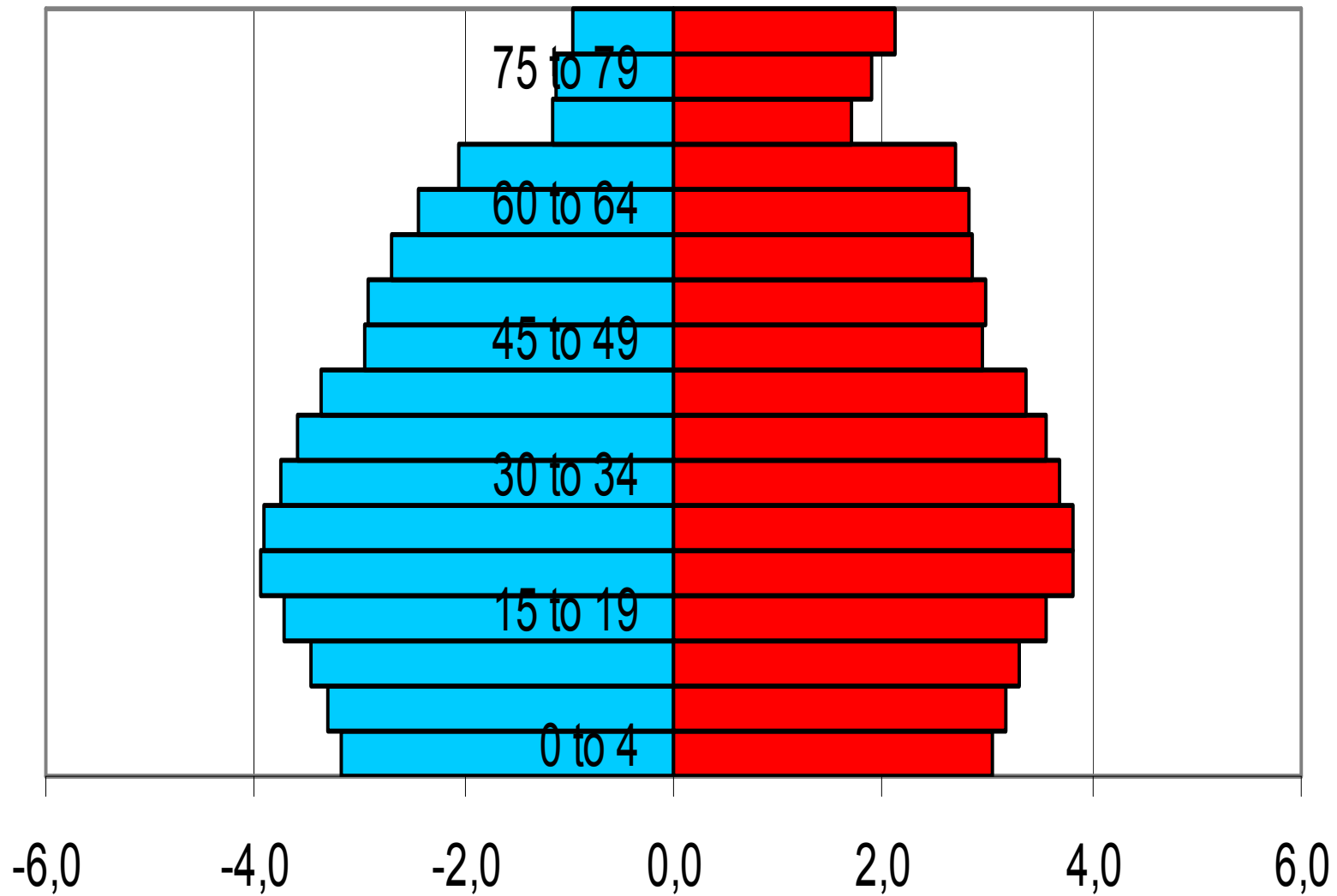
1950

1970

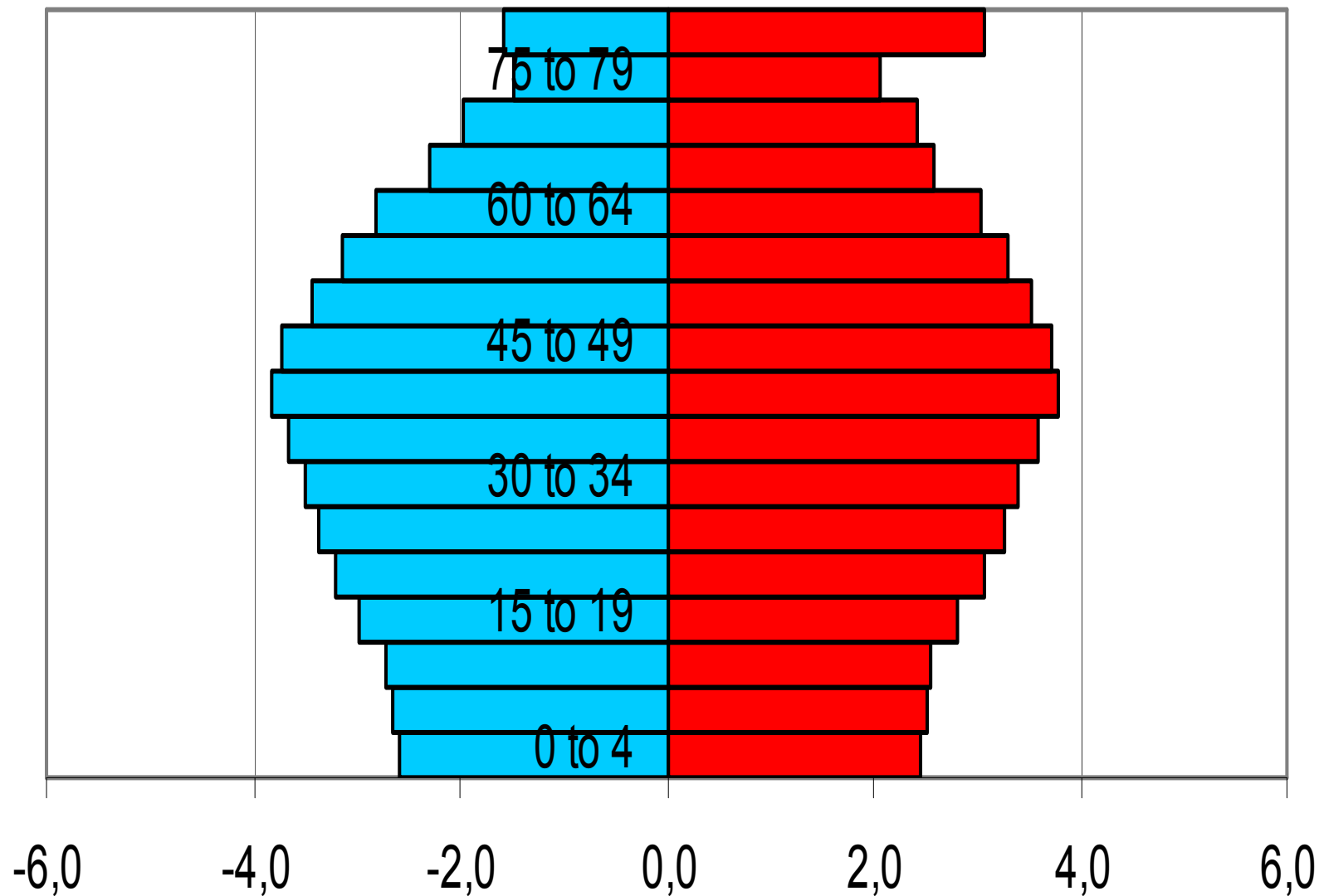

1990

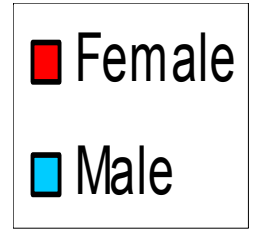
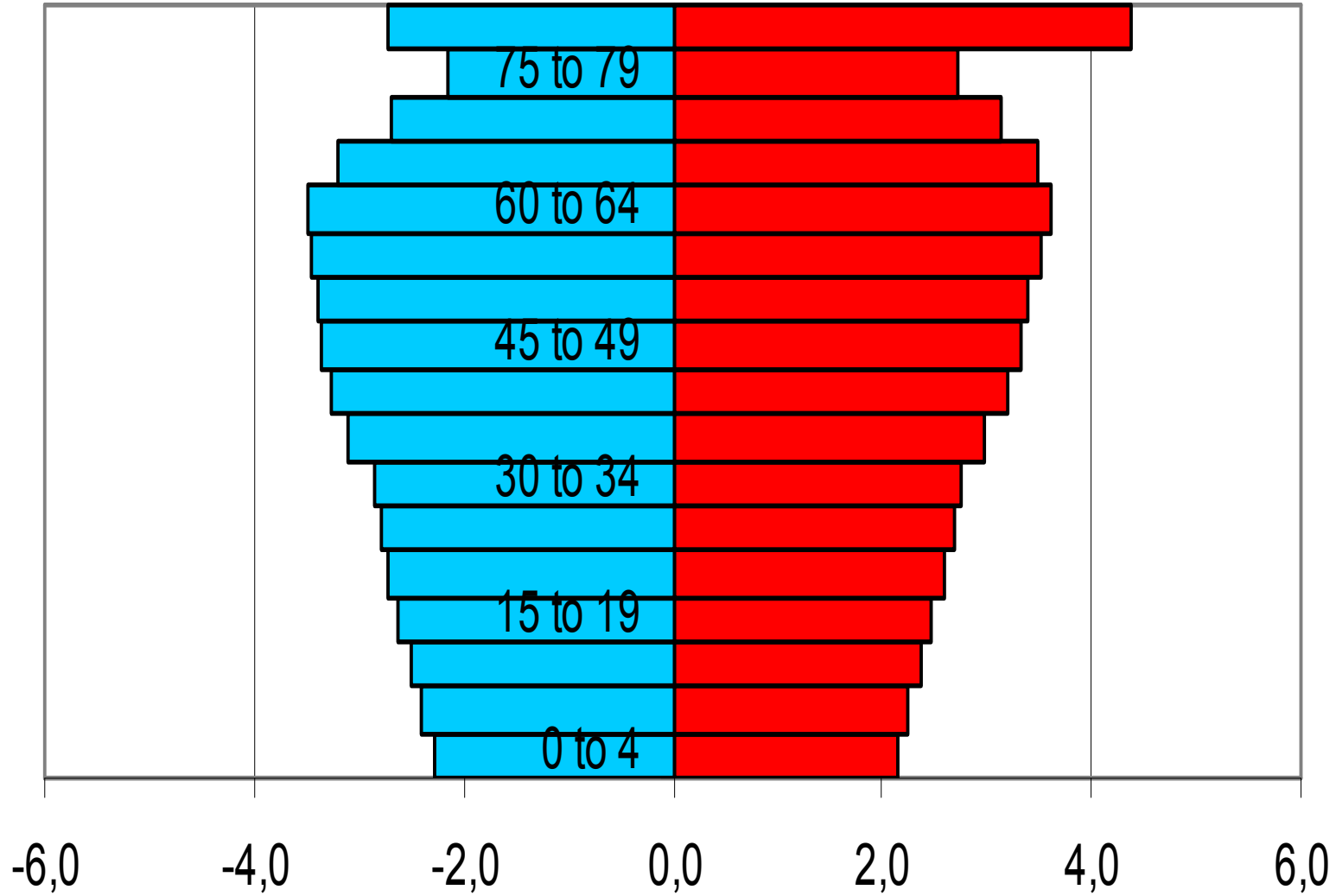

■ Řada2
■ Řada1

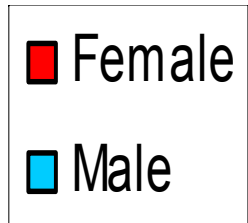
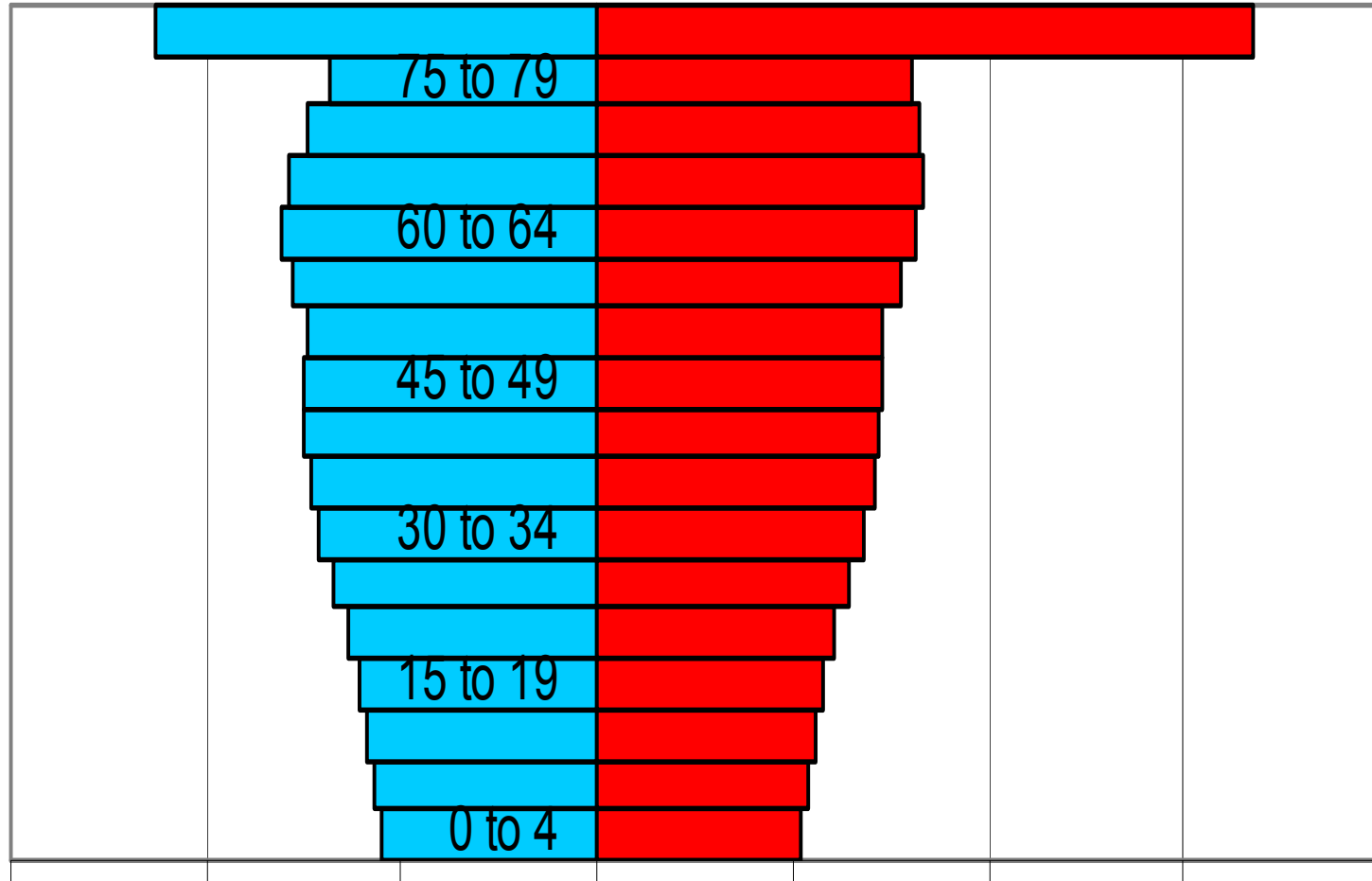
2010

2030

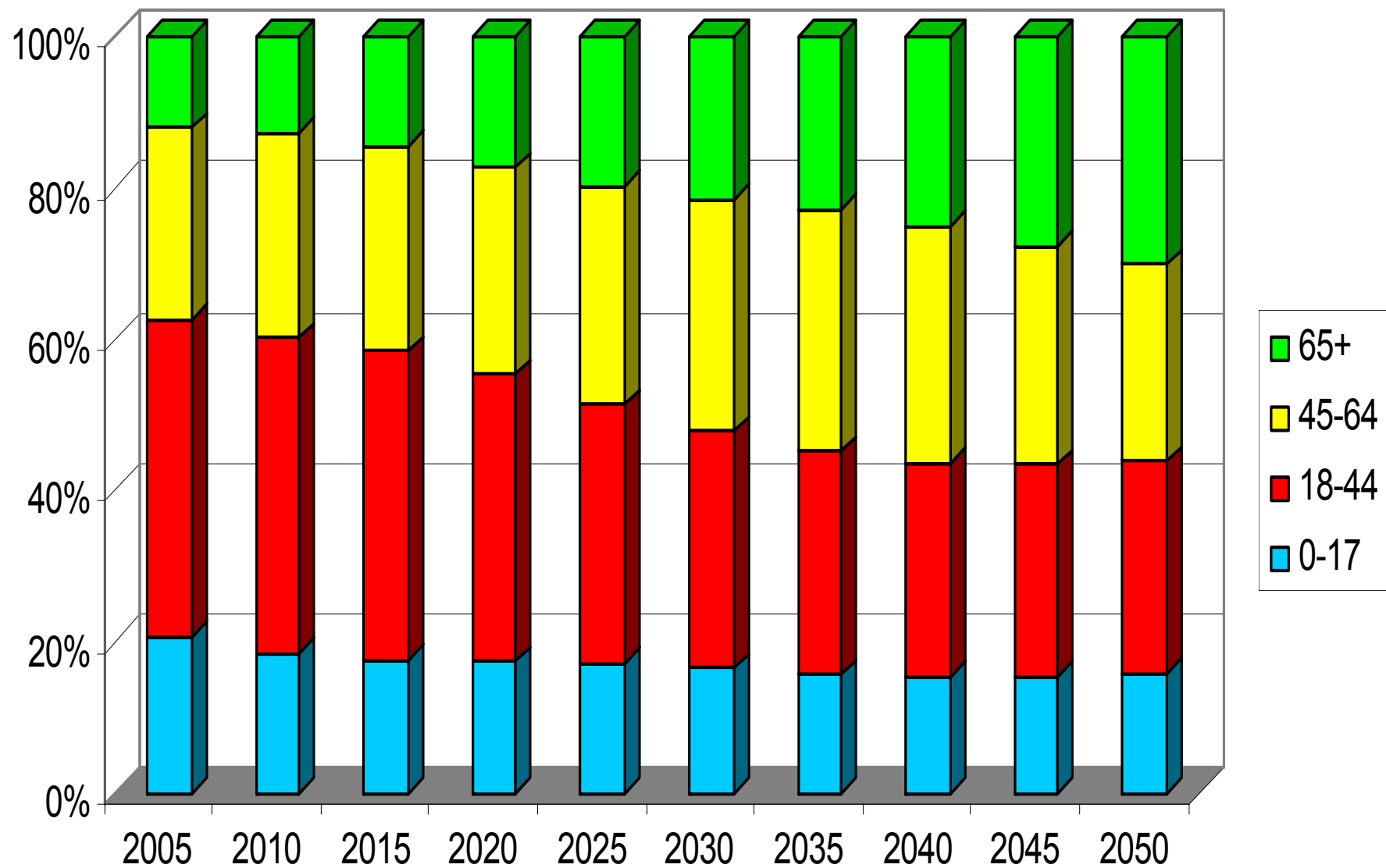
2050

-6,0 -4,0 -2,0 0,0 2,0 4,0 6,0 8,0

Vývoj v hlavných vekových skupinách v SR

ĽUDIA STARŠÍ AKO 60 ROKOV (%)

rok	Svet	Európa
1975	8,6	16,4
2000	10,0	20,2
2025	15,0	28,8
2050	21,1	36,6

Zmeny vo vekovej štruktúre

- Zvyšuje sa priemerný vek
- Je viac
  - „starnúcich pracujúcich” (55 - 64),
  - seniorov (65 - 79),
  - veľmi starých osôb (80 a viac),
  - menej detí,
  - menej mladých ľudí a dospelých vo veku, keď môžu pracovať

OČAKÁVANÉ DOŽITIE

u ľudí narodených po roku 1998

(údaje v percentách)

	< 50	50-59	60-69	70-79	80+
Muži	-	-	27	71	2
Ženy	-	-	4	44	52

Spoločná (podobná?) etiopatogenéza funkčných porúch dolných močových ciest

- poruchy v komplexnej interakcii medzi urotelom, detrusorom, intersticiálnymi bunkami
- **Ischémia - poruchy v prekrvení dolných močových ciest a genitálu pri generalizovanej ateroskleróze**
- denervácia močového mechúra pri ischémii detrusoru
- faktory genetické a psychologické, stres, emócie
- u žien aj dôsledky tehotenstiev a pôrodov gynekologické poranenia

Spoločná (podobná?) etiopatogenéza funkčných porúch dolných močových ciest

- Porucha v tvorbe a uvoľňovaní neurotransmitterov (glutamát, noradrenalin, acetylcholin)
- Hormonálna dysbalancia (menopauza, andropauza)
- BMI (obezita)

Patologické stavy, ktoré prispievajú k funkčným poruchám starnúcich močových ciest

- Vplyv žiarenia
- Hypertenzia
- Diabetes mellitus
- Obštrukčná choroba pľúc
- Ischemická choroba srdca
- Artritida
- Neurologické ochorenia (napr. sclerosis multiplex)
- Chronická renálna insuficiencia

Organické zmeny, ku ktorým dochádza v dôsledku ischémie

Obličky

Ateroskleróza ciev obličky

Od 25. do 85. roku veku sa počet nefrónov zníži o 30-40 %
asi 1/3 zostávajúcich glomerulov je sklerotických

Obličky u 90 ročného muža sú o 20-40 % menšie
ako obličky u 30 ročného muža

Prietok krvi cez obličky vo veku 30-40 rokov je 1200 ml/min
vo veku 80 rokov 600 ml/min

Strata schopnosti obličiek koncentrovať moč > polyuria

Súčasti dolných močových ciest

- Detrusor
- Trigonum
- Krčok močového mechúra
- Urotel
- Intersticiálne bunky
- Hladký zvierač uretry
- Priečne-pruhovaný zvierač uretry
- Pánvové dno
- Periférne autonómne a somatické nervy
- Mozgové centrá močenia

Organické zmeny, ku ktorým dochádza v dôsledku ischemie resp. vplyvom ďalších faktorov

Močový mechúr, prostata a uretra

Zmenšuje sa množstvo elastických vlákien
v stene močového mechúra

Fibróza vlákien detrusoru – stena sa stáva rigidnou

Denervácia detrusoru

Pokles funkčnej kapacity mechúra, pokles compliance

Obštrukcia krčka močového mechúra (BPH, POP)

Skrátenie uretry, atrofia jej sliznice

U žien vo veku 20 až 70 rokov klesá maximálny oklúzny tlak
uretry (LPP, profilometria) každú dekádu o 15 cm H₂O

Uvoľnenie závesného aparátu uretry

Organické zmeny, ku ktorým dochádza v dôsledku ischémie resp. vplyvom ďalších faktorov

Penis a semenníky

Obliterácia arteriálneho riečišťa penisu

Kavernózna myopatia

Fibróza kavernóznych telies

Zmenšenie objemu semenníkov

Zmenšenie počtu Leydigových buniek

**So stúpajúcim vekom stúpa aj prevalencia
funkčných a organických porúch
horných aj dolných močových ciest a genitálu**

Obličky - atrofické zmeny

LUTS pri BPH

Hyperaktívny močový mechúr

Inkontinencia moču

Erektilné poruchy

Andropauza

Dysfunkcia panvového dna, POP

Infekcie močových ciest

Lower Urinary Tract Symptoms

- **LUTS**   **príznaky porúch skladovania moču**
mikčné príznaky
post-mikčné príznaky

Mikčné príznaky

slabší prúd moču

prerušované močenie

tlačenie pri močení

retardované močenie

Post-mikčné príznaky

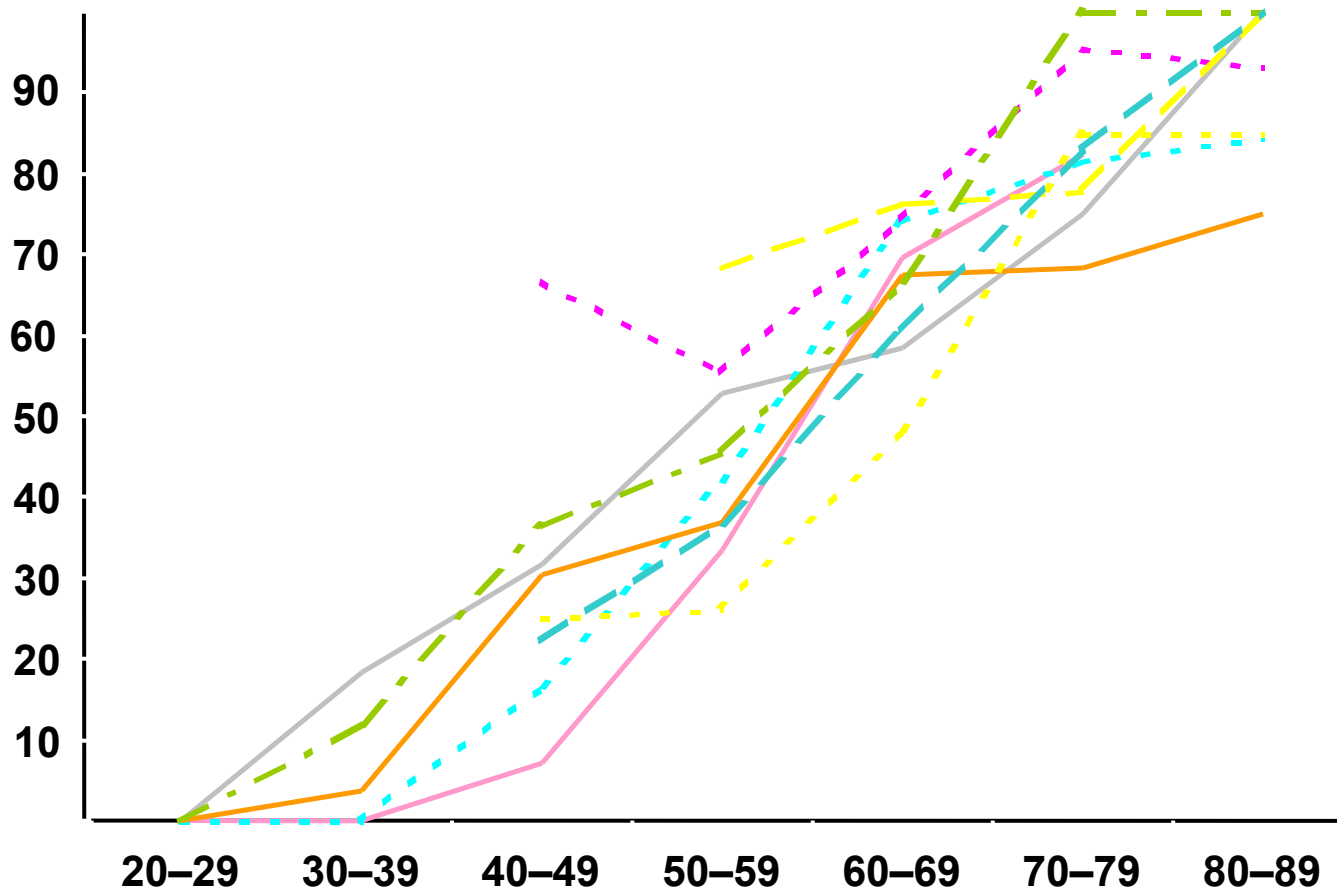
post-mikčné odkvapkávanie

neúplné vyprázdnenie mechúra

Príznaky porúch skladovania = príznaky OAB

Prevalencia BPH stúpa lineárne s vekom

Prevalencia (%)

— Pradhan 1975

— Moore 1943

— Baron 1941

— Swyer 1944

— Harbitz 1972

— Fang-Liu 1991

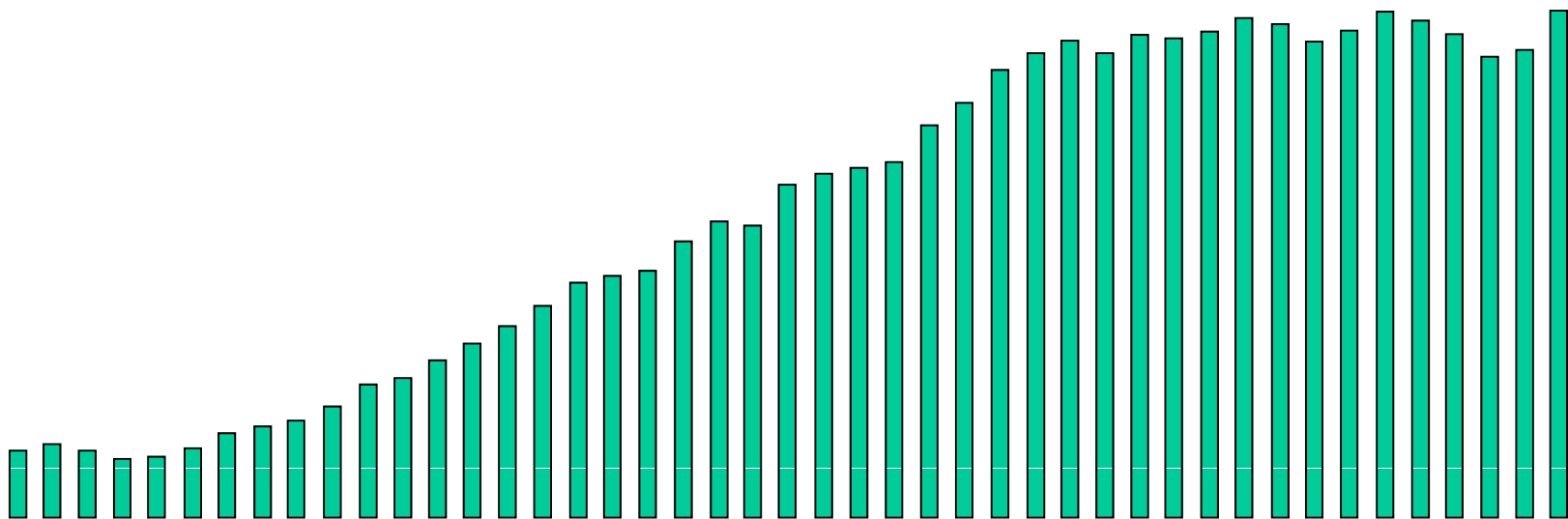
- - Franks 1954

- - Holund 1980

- - Karube 1961

Prevalencia LUTS u mužov

Prevalencia (%)

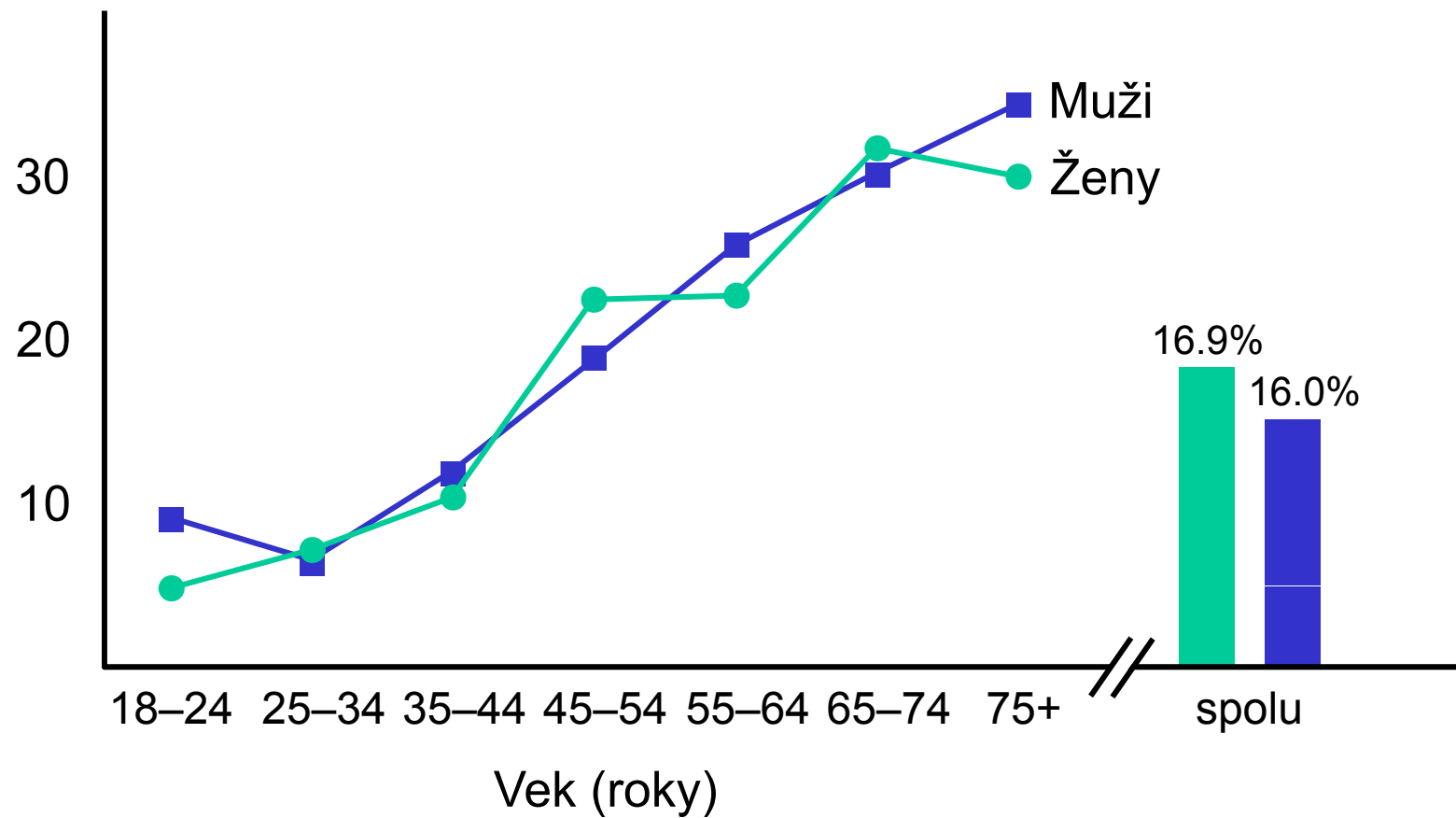
Vek (roky)

Verhamme KM, et al. *Eur Urol.*
2002;42:323-8.

Prevalencia OAB

Vek & Pohlavie

Prevalencia (%)

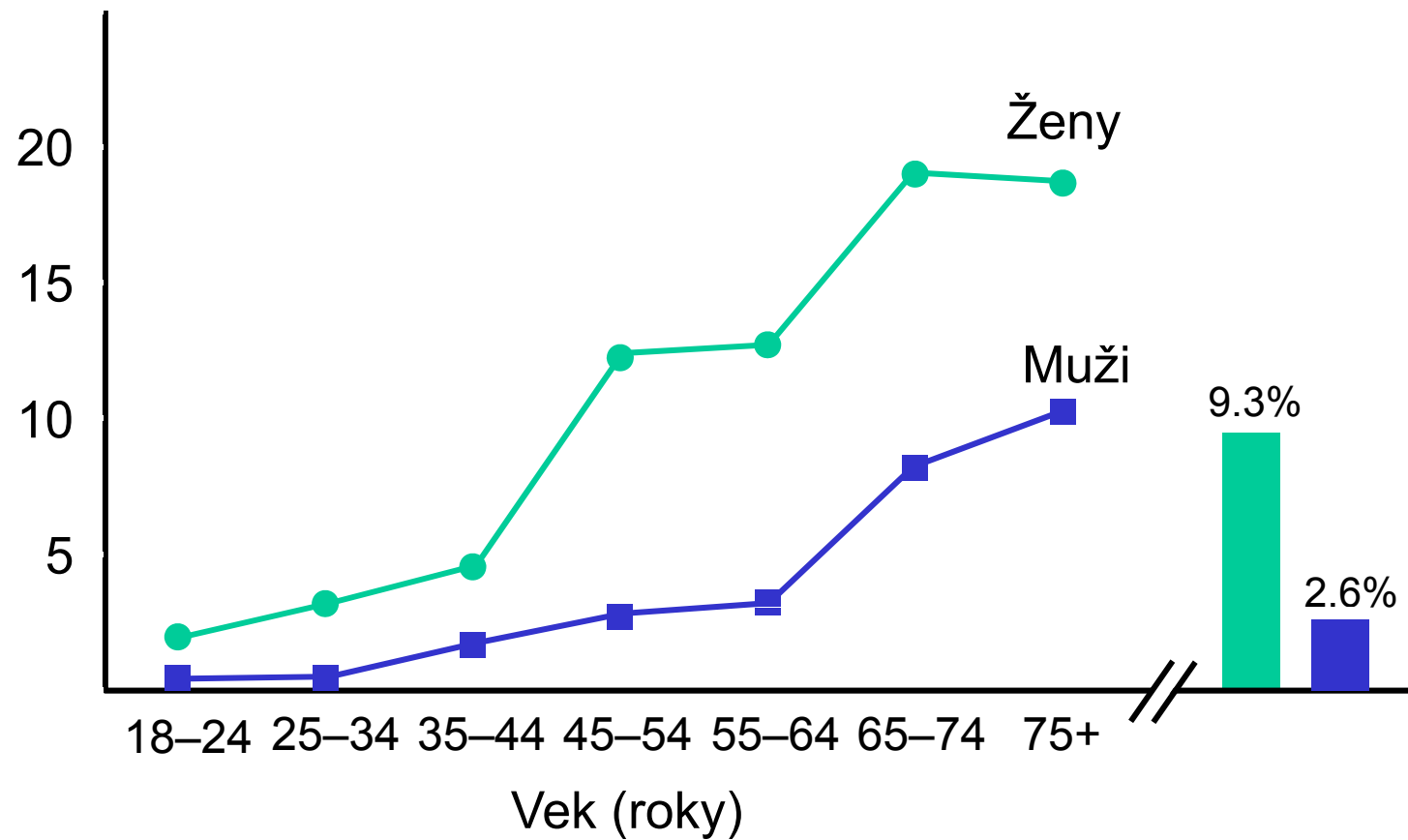
Prevalencia OAB

Európa 16,6 % dospelej populácie
z toho 36 % s inkontinenciou moču

USA 17 % dospelej populácie
z toho 37 % s inkontinenciou moču
63 % bez inkontinencie moču

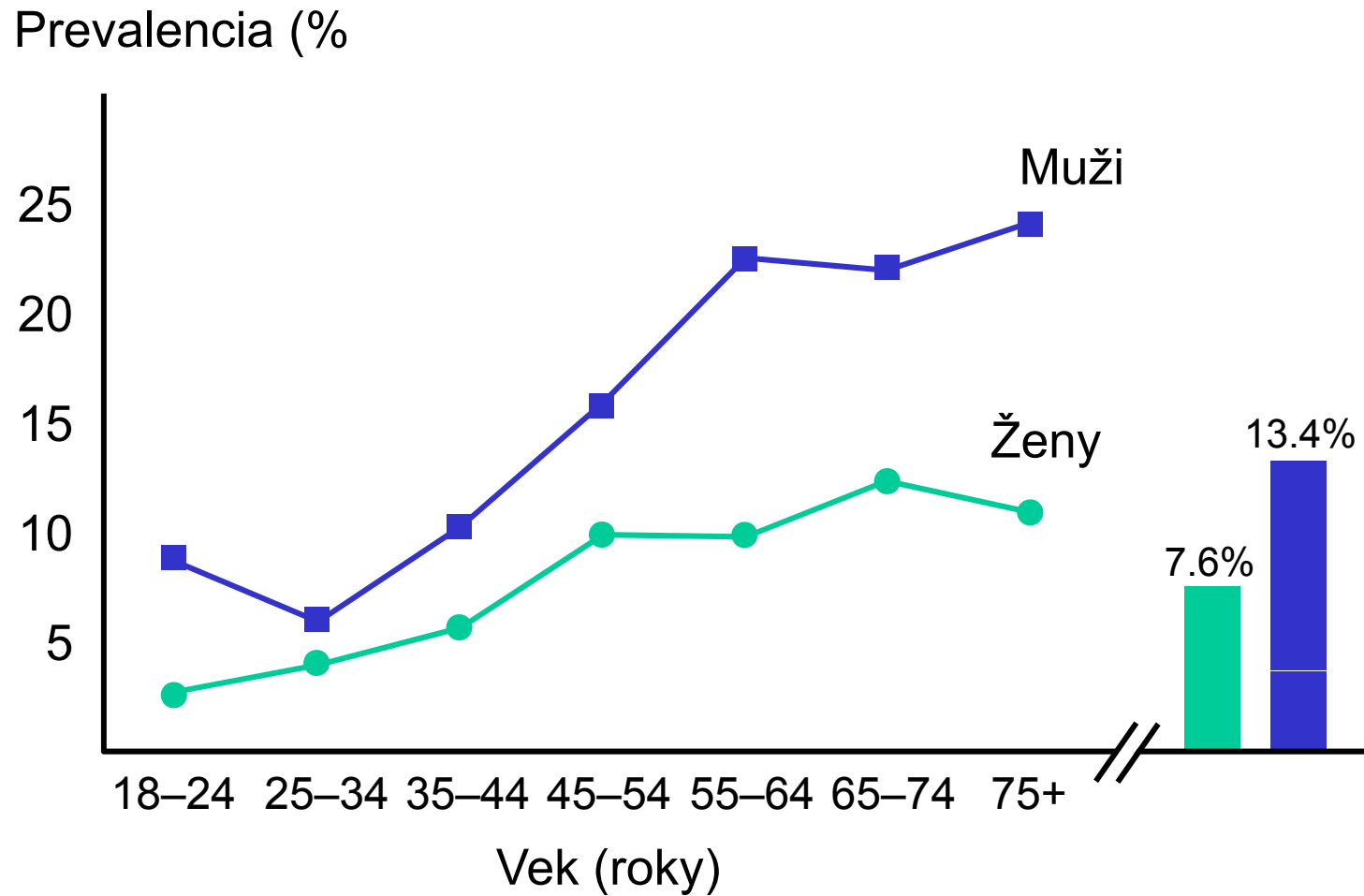
Prevalencia OAB s UUI

Prevalencia (%)

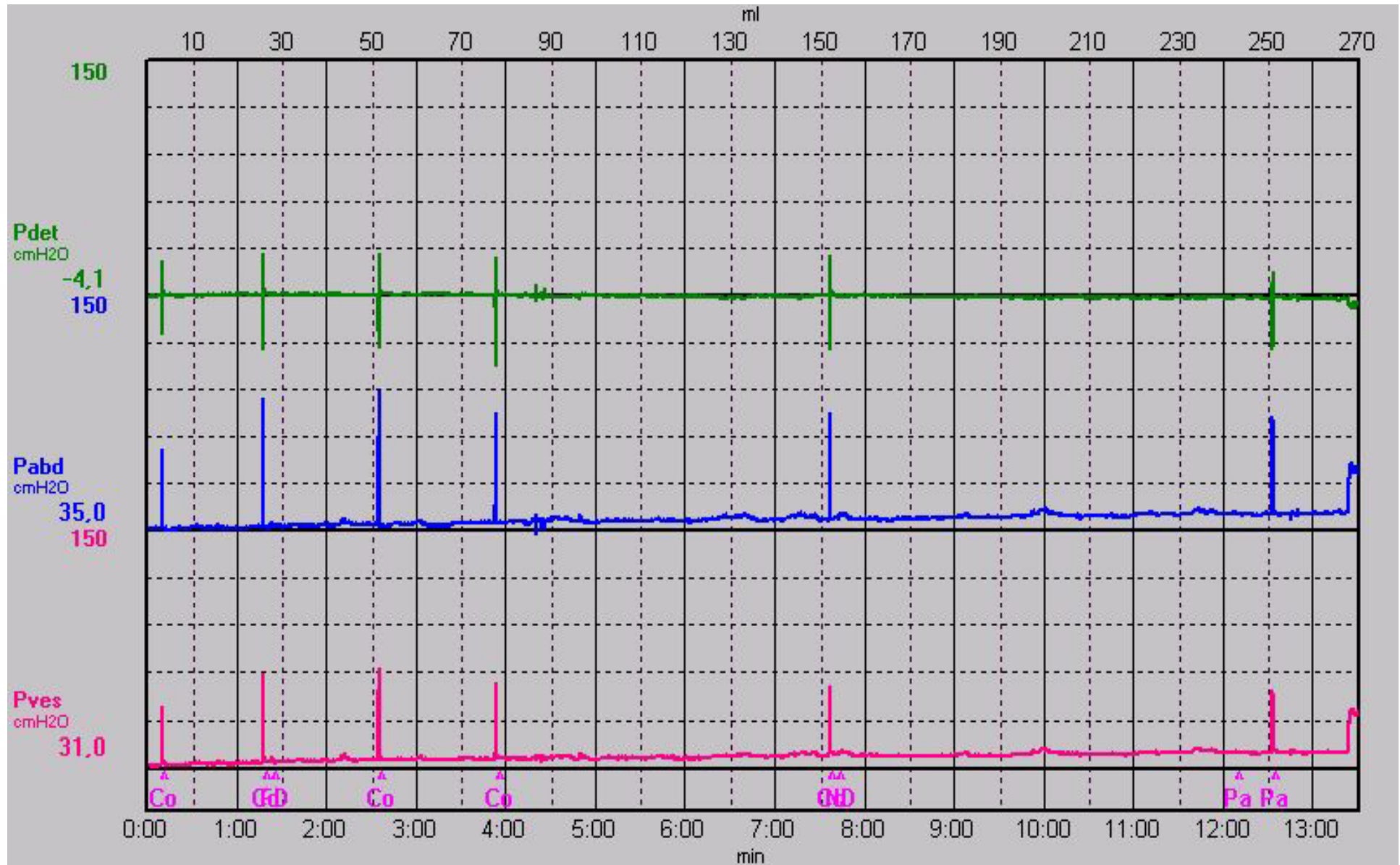

Based on results of NOBLE study – Stewart WF, et al. World J Urol 2003;20:327–33

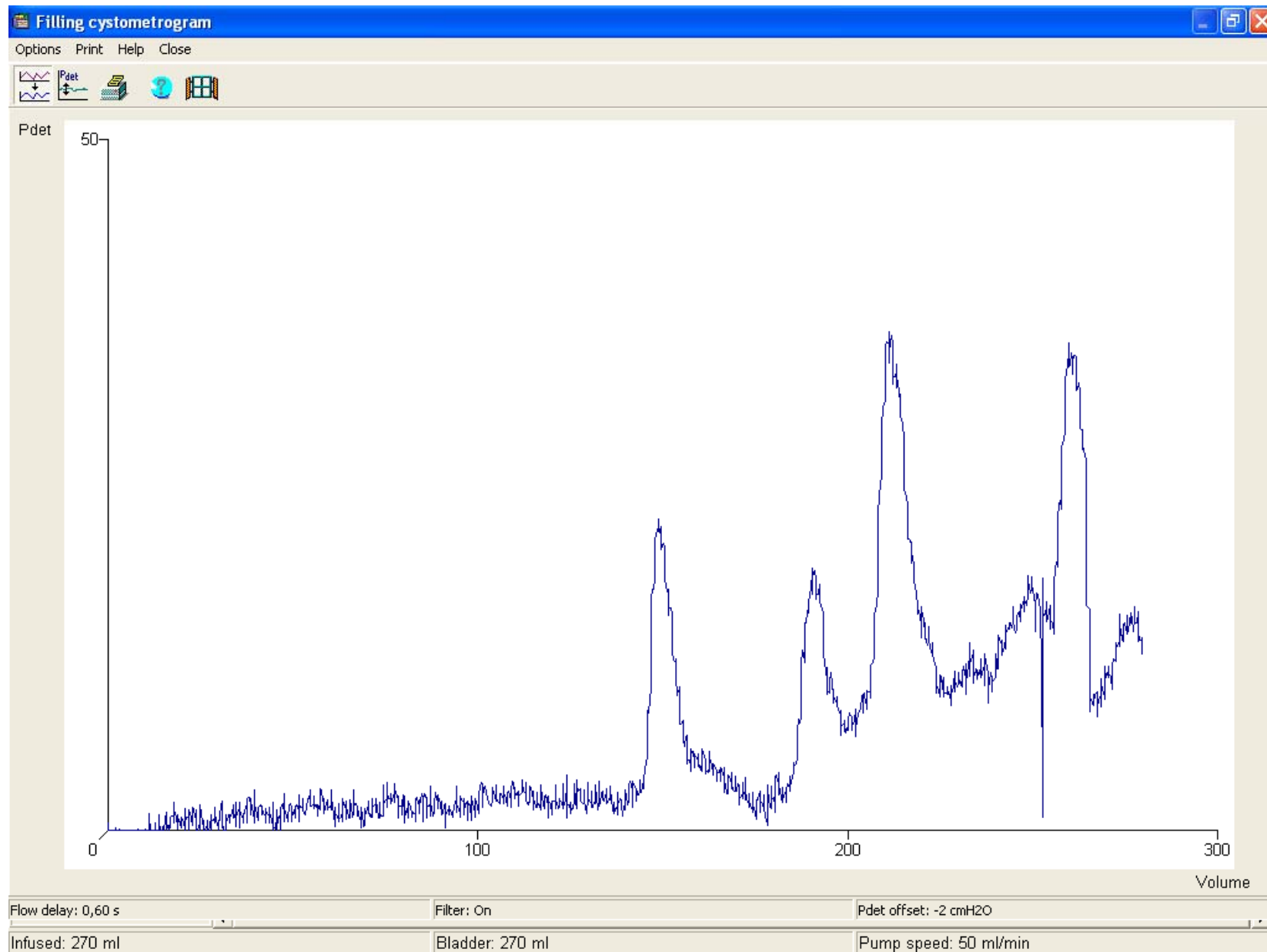
Prevalencia OAB bez UUI

Normálna plniaca cystometria

Plniaca cystometria – Hyperaktivita detrusora

Príznaky porúch skladovania moču v močovom mechúri

(tzv. iritačné príznaky – naliehavé a časté močenie vo dne i v noci, urgentná inkontinencia moču)

obťažujú pacientov podstatne viac ako príznaky porúch vyprázdňovania močového mechúra

(tzv. obštrukčné príznaky – pomalé močenie slabým prúdom, prerušované močenie)

NOKTURIA

sa považuje za samostatnú klinickú jednotku
a nielen za jeden z príznakov niektorých ochorení
dolných močových ciest

Za noktúriu sa považuje stav, keď sa postihnutý
jedinec zobudí jeden alebo viac-krát za noc
kvôli potrebe močiť

Nokturia – nočnému močeniu predchádza spánok
a po vymočení pacient opäť zaspí

Prevalencia nokturie

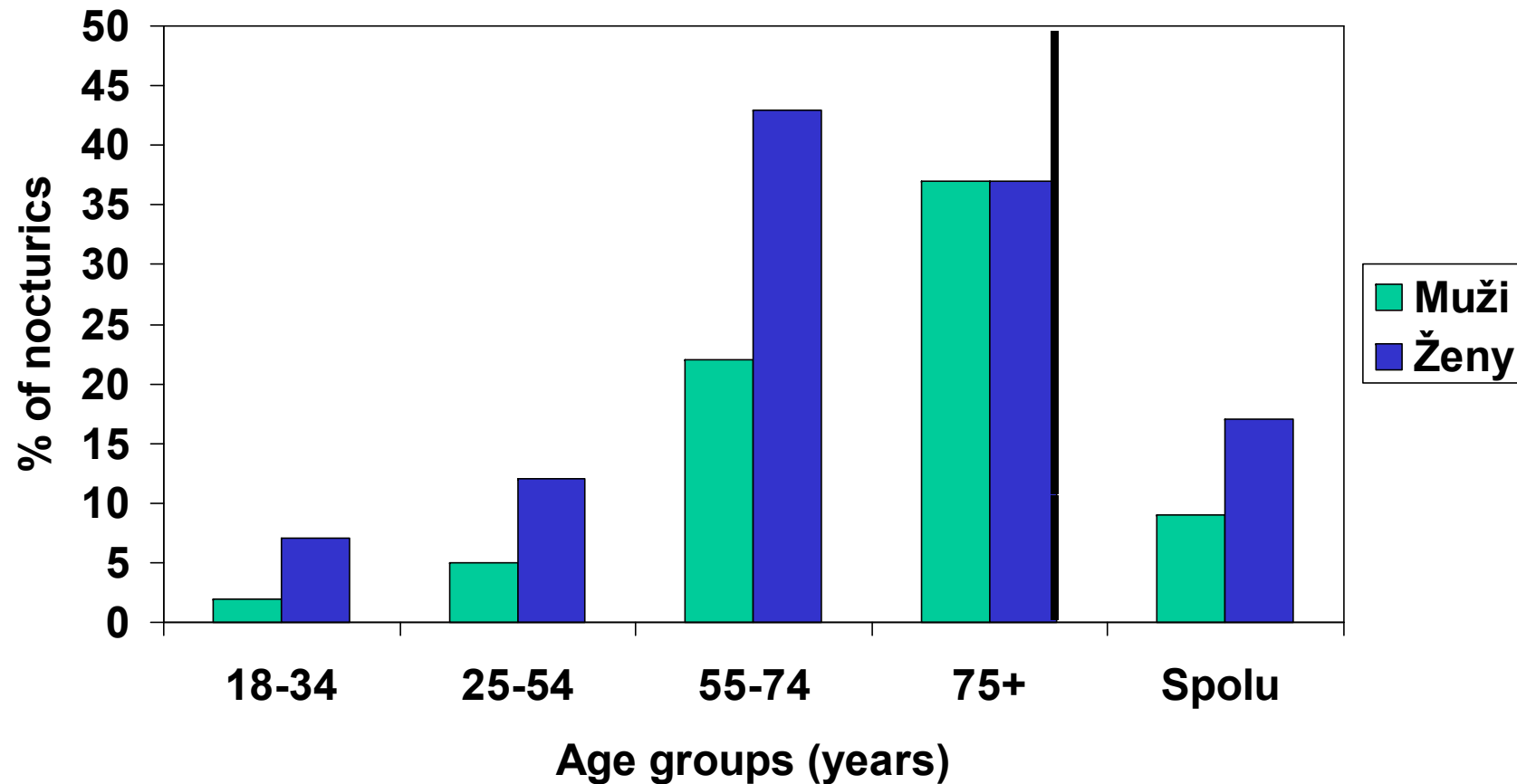
	<i>muži</i>	<i>ženy</i>
mladší ako 30 rokov	3,4 %	3,1 %
30 – 59 rokov	5,7 %	7,2 %
60 roční a starší	32,4 %	26,7 %

Celkovo 10,8 % mužov a 11,8 % žien musí močiť
dva a viac-krát za noc

62,2 % mužov a 66,9 % žien sa o nokturii vyjadrilo
ako o mimoriadne obťažujúcom príznaku

Stúpajúca prevalencia nokturie* vo vyšších vekových kategóriách

* ≥ 2 nočné močenia

Van Dijk et al. BJU Int 2002;90:644-8.

ZMENY KONCENTRÁCIE TESTOSTERÓNU u mužov vo veku 40 – 70 rokov

Voľný testosterón klesá každoročne o 1 - 2 %

Testosterón viazaný na albumín klesá o 1 % za rok

SHBG viažúci > 65 % testosterónu stúpa o 1,2 %
za rok

**Výsledkom je pokles biologicky dostupného
testosterónu**

STARNUTIE A DEFICIT TESTOSTERÓNU

Medzi 20. a 80. rokom života dochádza k poklesu
hladiny celkového testosterónu o 35 %
hladiny voľného testosterónu o 50 %

Plazmatická hladina testosterónu však klesá pod dolnú
hranicu normy len u menšiny mužov

u 40 – 60 ročných	o 7 %
u 60 – 80 ročných	o 20 %
u vyše 80 ročných	o 35 %

ANDROPAUZA U MUŽOV

Postupný pokles endokrinnej aj exokrinnej funkcie semenníkov vedie k postupnému vzniku nešpecifických obtiaží

- Pokles svalovej sily
- Pokles životnej energie a libida
- Erektilné poruchy
- Depresie

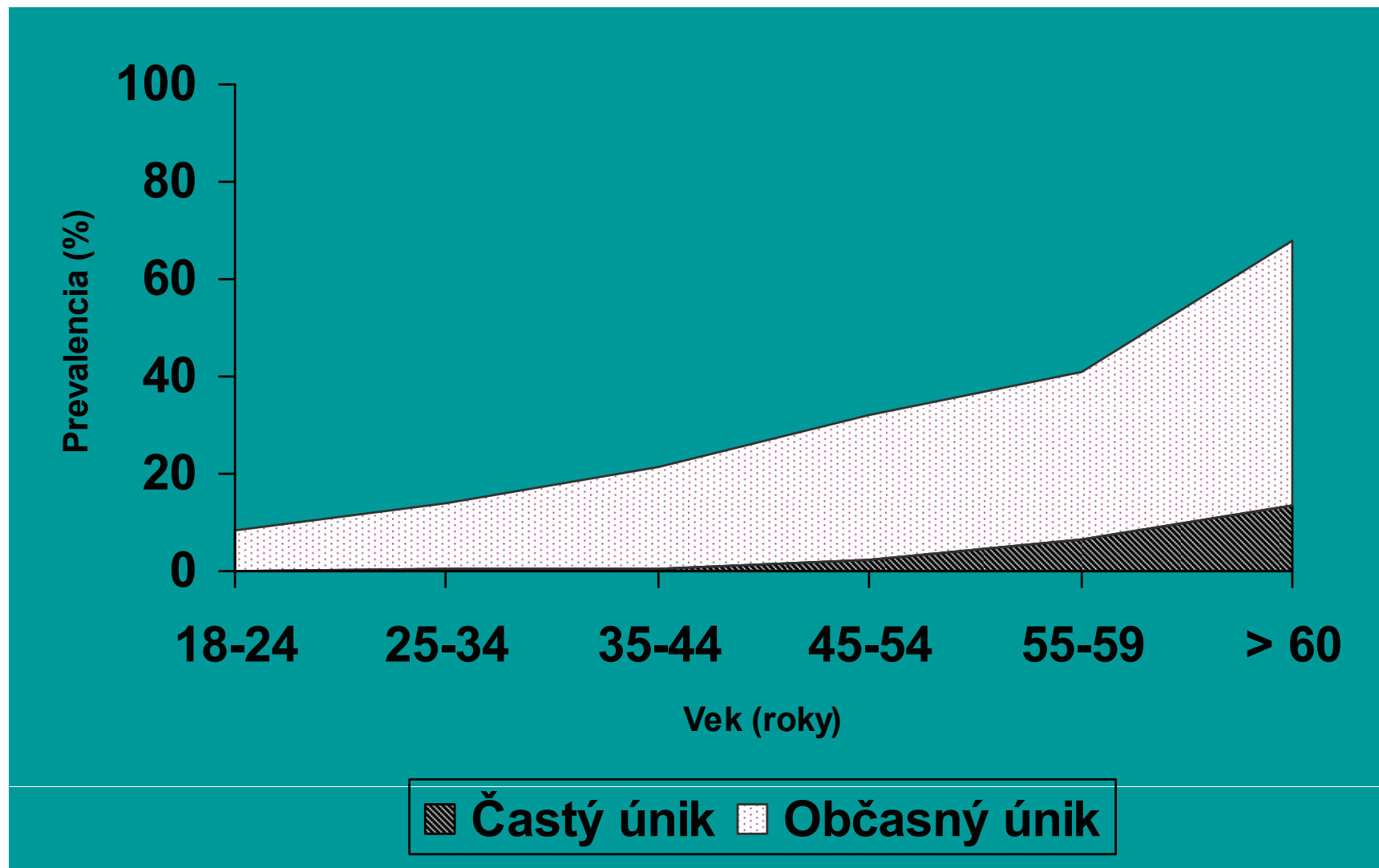
MENOPAUAZA U ŽIEN

Náhle a úplné zastavenie funkcie vaječníkov, ktoré sa často prejaví relatívne prudkým nástupom dramatických, niekedy hysteroidných, príznakov

- Návaly tepla
- Profúzne potenie
- Zmeny v chovaní ženy
- Depresie
- Problémy so spánkom
- Dyspareunia

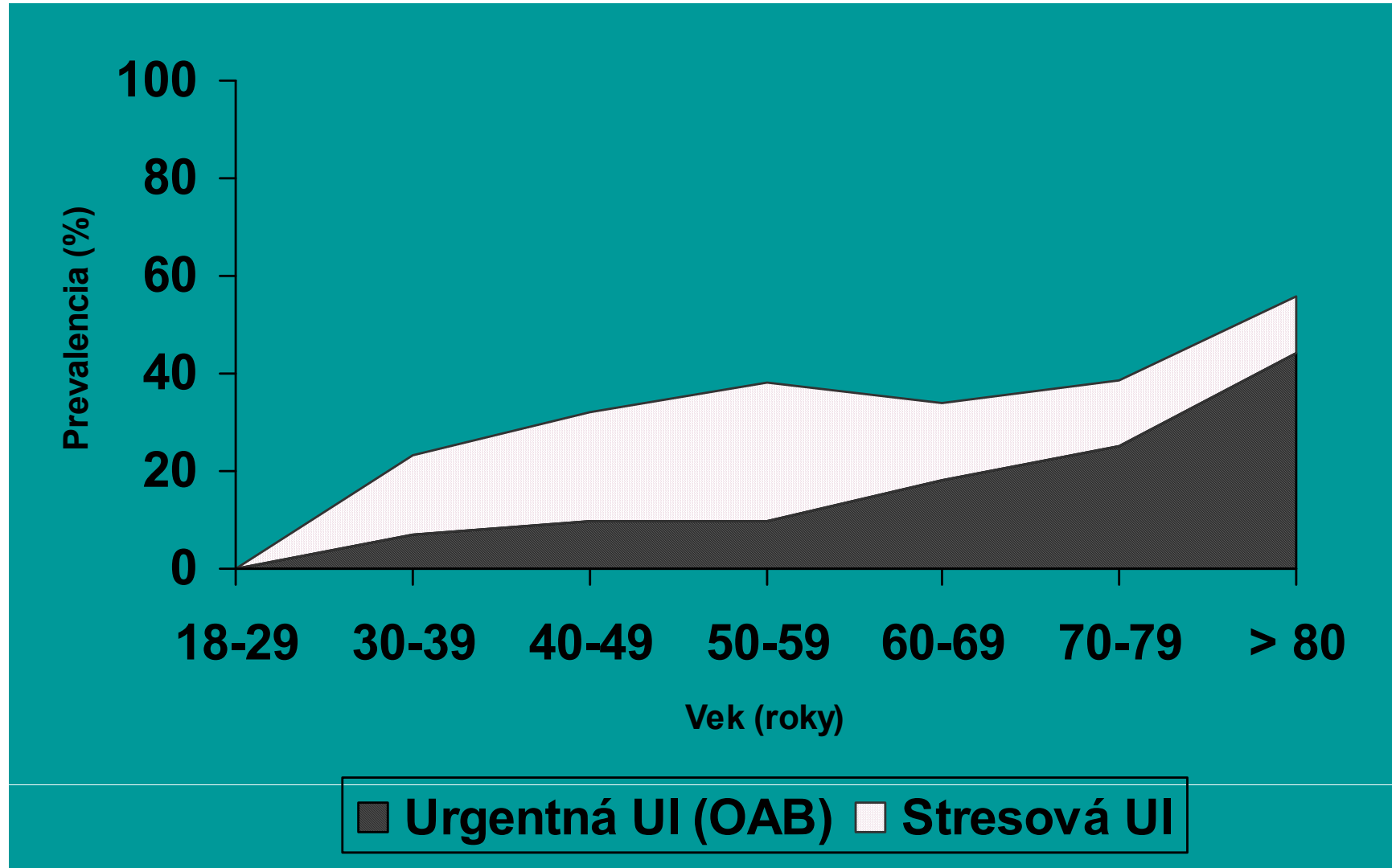
Inkontinencia moču na Slovensku

(Dubravický et al., Urológia, 2002)

Inkontinencia moču u žien na Slovensku

(Švihra et al., Urológia, 2001)

MUŽSKÁ SEXUÁLNA DYSFUNKCIA

Vekom podmienené zmeny
sexuálnej funkcie muža:

- oslabené libido
- oslabená erekcia
- zhoršená ejakulácia

**Záujem o sex a uspokojenie
však u väčšiny mužov pretrvávajú**

Prevalencia ED v závislosti na veku Massachusetts Male Aging Study, 1994

Zdraví muži: 52 %

ľahká ED 17 %

ED stredného stupňa 25 %

ťažká, úplná ED 10 %

Vek: 40 – 49 12,4 ED/1000 mužov

50 – 59 29,8 ED/1000 mužov

60 – 69 46,6 ED/1000 mužov

Výskyt erektilnej dysfunkcie

Vek	zdraví muži	diabetici
20 – 39	7,5 %	25 %
40 – 49	11 %	
50 – 59	18 %	50 %
60 – 69	38 %	75 %
nad 70	57 %	